

TYT DİN KÜLTÜRÜ · ÜNİTE 1 / 7 · İNANÇ

Bilgi ve İnanç: TYT Hap Bilgi

ÖSYM TYT'de bu ünitenden 8 soru sordu (16-20. sorular, dersi alan adaylar için). Sorular iki şey ölçüyor: bilginin ve imanın kaynağını ayırt etmek, bir ayetin ya da parçanın hangi inanç ilkesini anlattığını adlandırmak.

Notlar bilgi edinme yollarını, iman ve iman esaslarını, taklit ile tahkiki, İslam inancının özelliklerini ve dinin insana sunduğunu veriyor; sonda ÖSYM'nin 8 sorusu tek tabloda.

Bu ünitede
8 çıkmış soru (2018-2026)
bu bloktan yılda ~2 soru
8 ÖSYM tuzağı

① ÖSYM bu ünitenden ne sordu?

8 sorunun 5'i tek konudan geldi: İman ve inanç esasları.

Bilgi ve kaynakları ■■ 2 soru

2024/17 Bilgi edinme yolları 2026/17 Bilginin doğruluğu ve sorumluluk

İman ve inanç esasları ■■■■■ 5 soru

2018/19 Atalarının yolunu körü körüne izlemek 2022/19 Tahkiki iman: Hz. İbrahim
2023/17 Peygamberler arasında ayırım yapmak 2024/16 İslam inancının özellikleri
2026/16 İman: kalp ile tasdik

Din ve insan ■ 1 soru

2020/19 Din ve hayatın anlamı

Sorular ÖSYM'nin yayınladığı 2018-2026 TYT soru kitapçıklarından (Sosyal Bilimler testi). Soruların metni ÖSYM'nin telifinde olduğu için burada yok; notlarda **TYT 2025/4** gibi bir damgayla, sorulduğu yıl ve numarasıyla işaretli. Numarayla soruyu kitapçıkta bulabilirsiniz.

② Bilgi ve Bilginin Kaynakları

İslam'a göre bilgi edinme yolları

YOL	NE VERİR?
Salim duyular	Sağlıklı duyu organlarıyla gözlem ve deney: dış dünyanın bilgisi.

Selim akıl

Sağlıklı aklın düşünmesi ve çıkarımı: doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırmak.

Sadık haber

Doğru haber: vahiy, Hz. Muhammed'in sözleri ve yalan üzerinde birleşmeleri imkânsız toplulukların aktardığı (mütevâtir) haber.

ÖSYM'nin bilgi soruları

- Bir davranışın iyi mi kötü mü olduğunu öğrenmenin üç yolu: Kur'an'ın açıklamasına başvurmak **sadık habere**, düşünerek bulmak **selim akla**, yaşananı gözleyip sonucuna bakmak **salim duyulara** dayanır. **TYT 2024/17**
- Kur'an bilgide titizlik ister: kesin bilmediğin şeyin peşine düşmemeyi (İsra 17:36), güvenilir kişinin getirdiği haberi araştırmayı (Hucurat 49:6), başkasına öğütlediğini önce kendin yapmayı (Bakara 2:44) öğütler. Üçü de bilgi ahlakının ilkesidir: doğrulamak, güvenilir kaynağa dayanmak, bildiğini yaşamak. **TYT 2026/17**

③ İman ve İnanc Esasları

İman nedir?

- İman sözlükte güvenmek, doğrulamak demektir. Terim olarak Hz. Muhammed'in Allah'tan getirdiklerini **kalp ile tasdik**, **dil ile ikrar** etmektir. Asıl olan kalbin tasdikidir.
- İmanın esasları (Amentü): Allah'a, meleklerle, kitaplara, peygamberlere, ahiret gününe, kadere ve kazaya; hayrın ve şerrin Allah'ın yaratmasıyla olduğuna inanmak.
- Dil ile inandığını söyleyip kalben inanmayan **münafıktır**, mümin değildir. Ağır işkence altında inkâr sözü söylemek zorunda kalan ama kalbi imanla dolu olan kişi ise imandan çıkmaz (Nahl 16:106; Ammar b. Yasir). İslam'da iman ancak gönülden ve **zorlamasız** benimsenirse geçerlidir. **TYT 2026/16**
- İman esasları **birbirinden ayrılmaz**: Allah'a inanıp peygamberlerin bir kısmını reddetmek, "kimine inanırız, kimine inanmayız" demek imanı geçersiz kılar (Nisa 4:150-152). Biri inkâr edilince iman tamamlanmaz. **TYT 2023/17**

Taklit mi, tahkik mi?

Araştırmadan

Taklidi iman

- Aileden, çevreden görüldüğü gibi benimsenen inanç
- Delile ve bilgiye dayanmaz
- Şüpheyeye karşı zayıf kalabilir
- Körü körüne bağlılığa (taassup) kayabilir

Araştıracak

Tahkiki iman

- Delile, bilgiye ve düşünmeye dayanır
- Evreni ve yaratılışı inceler
- Kur'an'ın teşvik ettiği imandır
- Şüpheyeye karşı sağlamdır

↳ Hz. İbrahim batan yıldızı, ayı ve güneşi gözleyip hiçbirinin ilah olamayacağı sonucuna vararak yüzünü gökleri ve yeri yaratana döndürdü (En'am 6:76-79): **tahkiki iman**ın Kur'an'daki örneği. **TYT 2022/19**

Taassup

- Bilgisi ve delili olmadan Allah hakkında tartışıp "Atalarımızın yolundan ayrılmayız." diyerek doğruya kulak tıkamak Kur'an'da kınanır (Lokman 31:20-21; Bakara 2:170). Bu tutumun adı **taassuptur**: bir görüşe akla ve delile kapalı, körü körüne bağlılık.

TYT 2018/19

İslam inancının özellikleri

ÖZELLİK	ANLAMI
Akla ve bilgiye dayanır	Kur'an akıllı insana seslenir; bilenle bilmeyen bir değildir (Zümer 39:9).
Hür iradeyi esas alır	Dinde zorlama yoktur (Bakara 2:256); insan inancında ve tutumunda seçimine bırakılmıştır. TYT 2024/16
Sade ve anlaşılırdır	İnanç esasları açık, herkesin kavrayabileceği biçimdedir.
Aracı koymaz	Her insan duasıyla, tövbesiyle doğrudan Allah'a yönelir.
Bütündür	İman esaslarından biri reddedilince iman tamamlanmaz.
Korku ile ümit arasında	Mümin Allah'ın azabından korkar, rahmetinden ümit kesmez (havf ve reca).

ÖSYM'nin özellik sorusu

- Akla seslenmek ve seçimde özgür bırakmak **hür iradeyi**, Allah'a doğrudan yalvarmak ise **aracısızlığı** gösterir. Aracısızlık ile "sade ve yalın olma" ayrı özelliklerdir: ÖSYM 2024'te ikisini ayırdı, parçada sadece hür irade vardı. **TYT 2024/16**

④ Din ve İnsan

Din insana ne sunar?

- Din, Allah'ın peygamberler aracılığıyla bildirdiği, insanı iyiye ve doğruya yönelten ilahi kurallar bütünüdür. Temel boyutları **inanç, ibadet ve ahlaktır**; insan ilişkilerini düzenleyen kurallara **muamelat** denir.
- İnsan nereden geldiğini, nereye gittiğini, ölümün bir yok oluş olup olmadığını sorar. Din dünyayı geçici bir **imtahan** yeri, ahireti asıl yurt olarak gösterir; böylece insanın hayatına **anlam ve yön** kazandırır, geleceğe dair belirsizliği giderir. **TYT 2020/19**

⑤ ÖSYM'nin Kalıbı

Bilgi ve inanç sorusunu çözmek

- 1 Ayetin ya da parçanın anlattığı ilkeyi tek sözcükle adlandır: taassup, tahkik, bütünlük, hür irade.
- 2 "Ulaşılamaz" ya da "çıkarılamaz" sorusunda doğru olduğu hâlde parçada geçmeyen yargıyı ara.
- 3 Bilgi yollarını eşle: vahiy ve doğru haber sadık haber, düşünmek selim akıl, gözlem salim duyu.
- 4 Benzer özellikleri karıştırma: Allah'a doğrudan yönelmek aracısızlık, seçimde özgürlük hür iradedir.

ÖSYM'nin 8 sorusu

SORU	KİLİT NOKTA
Atalar ve doğru yol	Kınanan tutum: taassup. TYT 2018/19
Hayatın anlamı	Din hayata anlam ve yön verir. TYT 2020/19
Hız İbrahim'in arayışı	Tahkiki imanın örneği. TYT 2022/19
Peygamberler arasında ayırım	İman esasları birbirinden ayrılmaz. TYT 2023/17
Akıl, seçim ve dua	Değinilen: sadece hür irade. TYT 2024/16

Üç öğrencinin cevabı

Sadık haber, selim akıl, salim duygu. TYT 2024/17

Zorla inkâr ettirilen sahabi

Kimse İslam'ı kabule zorlanmadı. TYT 2026/16

Bilgi ahlaki ayetleri

Aklın güvenilirliği bu ayetlerde yok. TYT 2026/17

6 ÖSYM tuzakları: tek sayfada

Her çıkmış sorunun bir tuzağı var. Sınavdan önceki son tekrar için bu liste yeter.

- 1 Atalarının yolunu delilsiz sürdürmek kibir ya da riya değil, taassuptur: körü körüne bağlılık. TYT 2018/19
- 2 Parça ahireti kazanmanın yolunu ya da inançsızlığın bunalımını değil, dinin hayata anlam vermesini anlatır. TYT 2020/19
- 3 Tahkiki iman delile ve araştırmaya dayanır; son anda, çaresizlikle söylenen ya da kalpte olmayan iman sözü tahkik değildir. TYT 2022/19
- 4 Ayetler inanç, ibadet ve ahlakın ilişkisini değil, iman esaslarından birinin bile reddedilemeyeceğini anlatır: peygamberler arasında ayırım yapılamaz. TYT 2023/17
- 5 Allah'a doğrudan yönelmek "sade ve yalın olma" değil, aracısızlıktır; parça sadece hür iradeye değinir. TYT 2024/16
- 6 Gözleme dayanan bilgi salim duyuya, düşünerek bulunan selim akla, Kur'an'ın bildirdiği sadık habere girer. TYT 2024/17
- 7 Ammar b. Yasir İslam'ı kabule değil, inkâr sözü söylemeye zorlandı; parçada İslam'a zorla sokulan kimse yok. TYT 2026/16
- 8 Bu ayetler bilginin güvenilir kaynaktan gelmesini ve sorumluluğunu anlatır; aklın güvenilir bir kaynak olduğunu söylemez. TYT 2026/17

7 Kendini dene: doğru mu, yanlış mı?

Önce D ya da Y'yi işaretle; cevaplar sayfanın sonunda.

1. İslam'a göre bilgi edinme yolları salim duyular, selim akıl ve sadık haberdur. ☐ D ☐ Y
2. Vahiy, selim akıl başlığına giren bir bilgi kaynağıdır. ☐ D ☐ Y
3. Tahkiki iman delile ve araştırmaya dayanır. ☐ D ☐ Y

4. Taklidi iman, Kur'an'ın en çok övdüğü iman türüdür. ☐ D ☐ Y
5. İmanın asıl rüknü kalp ile tasdiktir. ☐ D ☐ Y
6. Dil ile inandığını söyleyip kalben inanmayana mümin denir. ☐ D ☐ Y
7. İman esaslarından birini reddeden kişinin imanı tamamdır. ☐ D ☐ Y
8. "Dinde zorlama yoktur." ayeti İslam'ın hür iradeyi esas aldığını gösterir. ☐ D ☐ Y
9. İslam'da Allah ile kul arasında aracı vardır. ☐ D ☐ Y
10. Taassup, bir görüşe delile kapalı biçimde bağlanmaktır. ☐ D ☐ Y
11. Din, dünyayı geçici bir imtihan yeri olarak tanıtır. ☐ D ☐ Y
12. Havf ve reca, korku ile ümit arasında denge demektir. ☐ D ☐ Y

Cevaplar

1. D Üç yol birbirini tamamlar.
2. Y Vahiy sadık haberdir.
3. D Kur'an'ın teşvik ettiği imandır.
4. Y Kur'an düşünmeye ve araştırmaya dayalı imanı över.
5. D Dil ile ikrar onu açığa vurur.
6. Y Böyle birine münafık denir.
7. Y İman esasları birbirinden ayrılmaz.
8. D Bakara 2:256.
9. Y Her insan doğrudan Allah'a yönelir.
10. D Körü körüne bağlılık.
11. D Asıl yurt ahirettir.
12. D Mümin Allah'ın rahmetinden ümit kesmez.

Kaynak: Test yapısı: ÖSYM 2026-YKS Kılavuzu, Tablo 1A. Sorular ve cevaplar: ÖSYM'nin yayımladığı 2018-2026 TYT soru kitapçıkları (Sosyal Bilimler testi).